

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна
*науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*
ORCID: 0000-0002-8802-1441

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ГАЛУЗЕВИЙ ВИМІР

Наукову працю присвячено дослідженню особливостей формування пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в галузевому аспекті. Проаналізовані основні нормативно-правові акти, які визначають пріоритетні напрями інноваційної діяльності, розвитку науки і техніки. Досліджені проблемні питання щодо формування вказаних пріоритетних напрямів.

Ключові слова: державне регулювання, галузевий рівень, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, пріоритетні напрями.

Podrez-Riapolova Irina
*Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal
Framework
for the Innovate Development of NALS of Ukraine*
ORCID: 0000-0002-8802-1441

SOME ISSUES OF FORMATION OF PRIORITY DIRECTIONS OF INNOVATIVE ACTIVITY: INDUSTRIAL DIMENSION

The scientific work is devoted to the study of the peculiarities of the formation of priority areas of innovation in the industry aspect. The main normative legal acts that determine the priority areas of innovation, development of science and technology are analyzed. Problematic issues concerning the formation of these priority areas have been studied.

Keywords: state regulation, branch level, innovative activity, innovative development, priority directions.

Інноваційна діяльність є головним двигуном науково-технічного прогресу та гарантом прискорення економічного зростання національної економіки. Задля ефективного провадження інноваційної діяльності перш за все необхідно створити сприятливе до науково-технічних нововведень середовище, дієве правове забезпечення та стає фінансування державою науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок. Особливе місце при цьому повинно приділятися розвитку інноваційної діяльності на галузевому рівні, що має підтримуватися відповідними пріоритетними напрямками.

Згідно норм ст. 6 Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [1] ключовим засобом (шляхом) реалізації державного регулювання інноваційної діяльності є визначення і підтримка пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

Правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх реалізації в Україні визначаються згідно із Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», який диференціює пріоритетні напрями інноваційної діяльності на стратегічні та середньострокові.

Вказаним законом регламентовані стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності на 2011-2021 роки, серед яких: освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії; освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки; освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій; технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу; впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики; широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища; розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій тощо [2].

Метою формування середньострокових пріоритетних напрямів є поетапне забезпечення їх реалізації на загальнодержавному, галузе-

вому та регіональному рівнях. Тобто ці напрями мають відповідну класифікацію рівнів на загальнодержавний, галузевий та регіональний.

Формування середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного рівня здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, за пропозиціями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, із залученням відповідних вищих наукових установ України. Одночасно, формування середньострокових пріоритетних напрямів галузевого рівня здійснюється відповідними центральними органами виконавчої влади на основі стратегічних пріоритетних напрямів і середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного рівня з урахуванням прогнозу розвитку галузей економіки і спрямовані на вирішення питань забезпечення інноваційного розвитку окремих галузей економіки.

Реалізація середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного і галузевого рівнів здійснюється шляхом формування та виконання певних державних цільових програм, державного замовлення та окремих інноваційних проєктів, обсяг фінансування яких щорічно визначається відповідними нормативно-правовими актами щодо формування державного бюджету України.

Згідно із положеннями Методичних рекомендацій щодо розроблення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого та регіонального рівня, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства промислової політики України, Міністерства фінансів України, Національної академії наук України від 09.07.2003 р. N 442/279/180/298/449 [3], розроблення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня має здійснюватися на основі проведення аналізу стану науково-технічного та технологічного розвитку галузі, її інноваційного потенціалу. Серед основних принципів розробки галузевих пріоритетних напрямів вказана методика визначає принципи узгодження (насамперед зі стратегічними та середньостроковими

пріоритетними напрямами інноваційної діяльності загальнодержавного рівня) та відповідності (конкретним умовам технологічної реструктуризації галузевих виробництв та можливостям ресурсного забезпечення реалізації пріоритетних напрямів). Тобто галузевий вимір формування пріоритетних напрямів повинен відображати стан науково-технічного, технологічного та інноваційного розвитку відповідних галузей.

Правові та організаційні засади системи формування та реалізації пріоритетних напрямів також законодавчо визначаються щодо розвитку науки та техніки у Законі України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р. № 2623-III (в редакції від 20.02.2021 р.) [4]. Згідно із нормами статті 3 вказаного закону, пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки на період до 2021 року є: фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави; інформаційні та комунікаційні технології; енергетика та енергоефективність; раціональне природокористування; науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань; нові речовини і матеріали. Однак зазначений закон не враховує галузеві аспекти та не має узгодженості з нормами Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні».

Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III (в редакції від 02.12.2012 р.) [5], який є правовою основою формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, встановлює, що система прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку складається з: прогнозів економічного і соціального розвитку України на середньо- та короткостроковий періоди; прогнозів розвитку окремих галузей економіки на середньостроковий період; загальнодержавних програм економічного, соціального розвитку, інших державних цільових програм; прогнозів економічного і соціального розвитку

Автономної Республіки Крим, областей, районів та міст на середньостроковий період; програм економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів та міст на короткостроковий період. Відповідно до норм розділу ст. 12 вказаного закону на галузевому рівні розробляються прогнози розвитку галузей економіки на середньостроковий період.

Згідно Переліку галузей економіки, щодо яких розробляється прогноз на п'ять років, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 621 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 335) [6], до таких галузей відносяться: паливно-енергетичний комплекс; агропромисловий комплекс; лісопромисловий комплекс; гірничо-металургійний комплекс; хімічна промисловість; виробництво машин та устаткування; виробництво електричного та електронного устаткування; виробництво транспортного устаткування; легка промисловість; медична та мікробіологічна промисловість; транспорт і шляхи сполучення, поштовий зв'язок; зв'язок (крім прав та обов'язків, пов'язаних з реалізацією функцій у сфері надання послуг поштового зв'язку загального користування); туризм; охорона здоров'я; освіта; наука та інновації; інформатизація. Також в переліку вказаний відповідальний виконавець (відповідний центральний орган виконавчої влади). Тобто, відносно кожної вказаної галузі законодавчо встановлена необхідність розробки відповідного прогнозу розвитку, та, на наш погляд, задля формування такого прогнозу доцільно формування загальних критеріїв щодо ефективності інноваційної діяльності.

Таким чином, проведений аналіз вищезазначених нормативно-правових актів зумовлює необхідність подальшого вдосконалення системи прогнозних документів з питань інноваційного, соціально-економічного розвитку та вдосконалення законодавчого визначення системи формування пріоритетних напрямів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

2. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.

3. Методичні рекомендації щодо розроблення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого та регіонального рівня: наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства промислової політики України, Міністерства фінансів України, Національної академії наук України від 09.07.2003р. N 442/279/180/298/449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0442201-03#Text>.

4. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.

5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.

6. Перелік галузей економіки, щодо яких розробляється прогноз на п'ять років: постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 р. № 621 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 335). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621-2003-%D0%BF#Text>.

REFERENCES

1. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 r. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

2. Pro prioryetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 08.09.2011 r. № 3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.

3. Metodychni rekomendatsii shchodo rozroblennia serednostrokovykh prioryetnykh napriamiv innovatsiinoi diialnosti haluzevoho ta rehionalnoho rivnia: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, Ministerstva ekonomiky ta z pytan yevropejskoi intehratsii Ukrainy, Ministerstva promyslovoi polityky Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy, Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy vid 09.07.2003r. № 442/279/180/298/449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0442201-03#Text>.

4. Pro prioryetni napriamy rozvytku nauky i tekhniky: Zakon Ukrainy vid 11.07.2001 r. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.

5. Pro derzhavne prohnozuvannia ta rozroblennia proqram ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 23.03.2000 r. № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.

6. Perelik haluzei ekonomiky, shchodo yakykh rozrobliaietsia prohnaz na piat rokov: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.04.2003 r. № 621 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.04.2019 r. № 335). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621-2003-%D0%BF#Text>.

Гречко Ольга Олександрівна

кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID: 0000-0002-7850-7296

СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

У даній науковій роботі розглядається: 1. стан законодавчої бази інноваційної сфери, яка існує насьогодні, її галузеві особливості; 2. негативні тенденції у законотворчості, які заважають розвиткові інноваційного законодавства; 3. можливий шлях побудови повноцінної нормативно-правової бази інноваційної сфери.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, інноваційна діяльність, інноваційне законодавство.

Hrechko Olha

PhD, Junior Researcher of the Research Institute of Providing Legal

Framework for the Innovate Development of NALS of Ukraine

ORCID: 0000-0002-7850-7296

CURRENT STATE OF REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE: GENERAL CHARACTERISTICS

This scientific work considers: 1. the state of the legislative framework of the innovation sphere, which exists today, its industry features; 2. negative trends in